TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2007 m. birželio 28 d. *

Byloje C-1/06

dėl *Finanzgericht Hamburg* (Vokietija) 2005 m. gruodžio 15 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2006 m. sausio 3 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Bonn Fleisch Ex- und Import GmbH

prieš

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh (pranešėjas) ir P. Lindh,

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinė advokatė V. Trstenjak,
posėdžio sekretorius J. Swedenborg, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. lapkričio 22 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Bonn Fleisch Ex- und Import GmbH*, atstovaujamos advokato K. Landry,

— *Hauptzollamt Hamburg-Jonas*, atstovaujamos S. Plenter,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos I. Chalkias ir S. Papaioannou,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos F. Erlbacher,

susipažinęs su 2007 m. kovo 6 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 3665/87, nustatančio išsamias bendrąsias grąžinamųjų išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisykles (OL L 351, p. 1), iš dalies pakeisto 1994 m. gruodžio 5 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2955/94 (OL L 312, p. 5, toliau – Reglamentas Nr. 3665/87), 47 straipsnio 3 dalies aiškinimu.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant bylą tarp *Bonn Fleisch Ex- und Import GmbH* (toliau – *Bonn Fleisch*) ir *Hauptzollamt Hamburg-Jonas* (Centrinė Hamburgo-Jonas muitinė, toliau – *Hauptzollamt*) dėl pastarosios reikalavimo grąžinti grąžinamąsias eksporto išmokas.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

Reglamentas (EEB) Nr. 3566/92

3 Pagal 1992 m. gruodžio 8 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 3566/92 dėl dokumentų, kurie turi būti naudojami siekiant įgyvendinti Bendrijos priemones, lemiančias prekių paskirtį ir (arba) paskirties vietos patikrinimą (OL L 362, p. 11), 2 straipsnį:

„Jeigu, įgyvendinant Bendrijos priemonę, būtina pateikti įrodymą, kad šioje priemonėje nurodytos sąlygos, susijusios su importuotų į Bendriją arba eksportuotų iš jos prekių panaudojimu tam tikru būdu arba pristatymu į tam tikrą vietą minėtoje teritorijoje, yra patenkintos, toks įrodymas yra kontrolinio egzemplioriaus T5 pateikimas. <...>“ (Neoficialus vertimas)

Reglamentas Nr. 3665/87

4 Iš Reglamento Nr. 3665/87 keturiasdešimt devintos (teksto vokiečių kalba – penkiasdešimta konstatuojamoji dalis) konstatuojamosios dalies išplaukia, kad:

„<...> gali atsitikti taip, kad dėl nuo eksportuotojo nepriklausančių priežasčių kontrolinis egzempliorius negali būti pateiktas, nors produktai jau išgabenti iš Bendrijos muitų teritorijos arba nugabenti į jų paskirties vietą; kadangi tokia padėtis gali trukdyti prekybai; kadangi tokiu atveju kiti dokumentai turėtų būti laikomi lygiaverčiais“. (Neoficialus vertimas)

5 Reglamento Nr. 3665/87 3 straipsnio 5 dalis suformuluota taip:

„Kad už produktus būtų galima gauti grąžinamąją išmoką, eksporto dokumente turi būti nurodyta visa grąžinamosios išmokos dydžiui apskaičiuoti reikalinga informacija, o būtent:

a) produktų aprašas pagal nomenklatūrą, naudojamą grąžinamosioms išmokoms apskaičiuoti;

b) produktų grynoji masė arba tam tikrais atvejais – matavimo vienetas, į kurį turi būti atsižvelgta apskaičiuojant grąžinamąją išmoką;

c) jei tai būtina grąžinamajai išmokai apskaičiuoti, duomenys apie produktų sudėtį arba atitinkama nuoroda.

Jei šioje straipsnio dalyje minimas dokumentas yra eksporto deklaracija, tokiame dokumente taip pat turi būti pateikiamos minėtosios nuorodos ir nuoroda „grąžinamosios išmokos kodas“.“ (Neoficialus vertimas)

6 Pagal šio reglamento 4 straipsnio 1 dalį:

„Nepažeidžiant 5 ir 16 straipsnių nuostatų, grąžinamoji išmoka sumokama tik pateikus įrodymus, kad produktai, kurių eksporto deklaracija buvo priimta, per 60 dienų nuo tokio eksporto deklaracijos priėmimo dienos buvo nepakitę išgabenti iš Bendrijos muitų teritorijos.“ (Neoficialus vertimas)

7 Paminėto reglamento 6 straipsnyje numatyta, kad jei produktai, dėl kurių buvo priimta muitinės deklaracija, prieš išgabenimą iš Bendrijos muitų teritorijos gabenami Bendrijos teritorija, nepriklausančia tai valstybei narei, kurioje tokia deklaracija buvo priimta, kaip įrodymas, kad tie produktai išgabenti iš Bendrijos muitų teritorijos, pateikiamas Reglamento (EEB) Nr. 3566/92 2 straipsnyje nurodytas kontrolinis egzempliorius T5.

8 To paties reglamento 18 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Kaip įrodymas, kad produkto atžvilgiu buvo atlikti muitinės formalumai ir jį galima tiekti vartojimui, pateikiami šie dokumentai:

a) atitinkamas muitinės dokumentas arba jo kopija ar fotokopija; <...>

arba

b) siuntos iškrovimo ir pateikimo vartoti sertifikatas, išduotas valstybės narės patvirtintos tarptautinės specializuotos kontrolės ir priežiūros įmonės. Šiame sertifikate turi būti nurodyta muitinės dokumento apie pateikimą vartojimui data ir numeris.

arba

c) bet koks kitas atitinkamos Bendrijai nepriklausančios šalies muitinės pareigūnų išduotas dokumentas, kuriame nurodomi produktai ir pažymima apie jų pateikimą vartoti šioje šalyje.“ (Neoficialus vertimas)

9 Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnyje numatyta:

„1. Grąžinamąją išmoką moka valstybė narė, kurioje priimama mokėjimo deklaracija, ir tik jeigu to konkrečiai paprašo eksportuotojas.

Paraiška sumokėti grąžinamąją išmoką pateikiama:

a) raštu – valstybės narės gali nustatyti, kad tuo tikslu būtų naudojamos specialios formos, – arba

b) kompiuteriu, laikantis taisyklių, kurias nustato kompetentingos institucijos, gavus Komisijos sutikimą.

<...>

2. Išskyrus tuos atvejus, kai atsiranda *force majeure* aplinkybių, dokumentai, susiję su grąžinamosios išmokos mokėjimu arba užstato grąžinimu, turi būti pateikti per dvylika mėnesių nuo eksporto deklaracijos priėmimo dienos.

3. Jei 6 straipsnyje minimas kontrolinis egzempliorius T5 per tris mėnesius nuo jo išdavimo dėl nuo eksportuotojo nepriklausančių priežasčių negrąžinama prekių išgabenimo šalies muitinės įstaigai arba centrinei institucijai, eksportuotojas atsakingajai institucijai gali pateikti motyvuotą prašymą, kad kiti dokumentai būtų laikomi lygiaverčiais.

Su tokiu prašymu turi būti pateikiami šie papildomi dokumentai:

a) jei kontrolinis egzempliorius buvo išduotas kaip įrodymas, kad produktai buvo išgabenti iš Bendrijos muitų teritorijos:

— gabenimo dokumentas

ir

— dokumentas, patvirtinantis, kad produktai buvo pateikti trečiosios valstybės muitinės tarnyboms, arba vienas ar keli 18 straipsnio 1, 2 ir 4 dalyse nurodyti dokumentai;

<...>

Pateikiant lygiaverčius įrodymus galioja šio straipsnio 4 dalies nuostatos.

4. Jei pagal 18 straipsnį reikalaujami dokumentai negali būti pateikti per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą, nors eksportuotojas ir ėmėsi visų priemonių, kad tuos dokumentus gautų ir pateiktų tokiam terminui nepasibaigus, jam gali būti skirta papildomai laiko dokumentams pateikti.

5. Šio straipsnio 3 dalyje nurodyti prašymai laikyti kitus dokumentus lygiaverčiais, nepriklausomai nuo to, ar pridedami papildomi dokumentai, ir prašymai pratęsti šio straipsnio 4 dalyje nurodytą terminą turi būti pateikti per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą laikotarpį.

<...>“ (Neoficialus vertimas)

Reglamentas (EB) Nr. 800/1999

10 Reglamentas Nr. 3665/87 buvo panaikintas ir pakeistas 1999 m. balandžio 15 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 800/1999, nustatančiu bendrąsias išsamias eksporto grąžinamųjų išmokų sistemos taikymo žemės ūkio produktams taisykles (OL L 102, p. 11). Šis reglamentas įsigaliojo 1999 m. balandžio 24 d. ir yra taikomas nuo 1999 m. liepos 1 d. Tačiau, pagal Reglamento Nr. 800/1999 54 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą, Reglamentas Nr. 3665/87 ir toliau taikomas eksportuojamiems produktams, kurių eksporto deklaracijos buvo priimtos iki 1999 m. liepos 1 dienos.

Nacionalinės teisės aktai

11 Bendrijos nuostatos dėl eksporto grąžinamųjų išmokų Vokietijos teisėje yra atkartotos 1996 m. gegužės 24 d. Nutarime dėl eksporto grąžinamųjų išmokų (*Ausfuhrerstattungsverordnung*) (BGBl. 1996 I, p. 766).

12 *Ausfuhrerstattungsverordnung* 3 straipsnyje numatyta, kad kaip dokumentas Reglamento Nr. 3665/87 3 straipsnio 5 dalies prasme naudotinas Federalinės finansų ministerijos paruoštas vieningas administracinis dokumentas, paskelbtas Oficialiame Federalinės finansų ministerijos leidinyje (*Bundesfinanzverwaltung*) kaip „eksporto deklaracija (papildomas lapas) Bendrijos grąžinamosioms išmokoms“ (eksporto deklaracija grąžinamosioms išmokoms gauti).

13 *Ausfuhrerstattungsverordnung* 4 straipsnis suformuluotas taip:

„1) Patvirtinimą, kad prekių siunta buvo išgabenta iš Bendrijos muitų teritorijos, (prekių išgabenimo patvirtinimas) eksporto deklaracijoje grąžinamosioms išmokoms gauti pateikia išvykimo muitinės įstaiga <...> šio nutarimo taikymo teritorijoje.

2) Prekių siuntų, kurių eksporto deklaracija buvo priimta kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, išgabenimą šio nutarimo taikymo srityje kompetentinga išvykimo tarnyba patvirtina kontroliniame egzemplioriuje T5.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

14 1998 m. *Bonn Fleisch* tiesiogiai iš Vokietijos eksportavo į Rusiją jautieną, kuriai prieš ją eksportuojant buvo taikoma muitinio sandėliavimo procedūra, ir, pateikusi prašymą, gavo eksporto grąžinamųjų išmokų avansą.

15 1998 m. balandžio 8 d. *Hauptzollamt Bremen* (Centrinė Brėmeno muitinė), pateikusi eksporto deklaraciją, 1998 m. liepos 13 d. *Bonn Fleisch* persiuntė *Hauptzollamt* gabenimo dokumentą, kuriame išvykimo stotis 1998 m. balandžio 9 d. patvirtino muitinės procedūrų atlikimą, ir Rusijos importo dokumentą, kuriame kaip pateikimo į laisvą apyvartą data nurodoma 1998 m. gegužės 20 diena. *Bonn Fleisch* tuo pačiu metu paprašė grąžinti užstatą.

16 1999 m. liepos 21 d. ir lapkričio 18 d. *Hauptzollamt* telefonu informavus *Bonn Fleisch*, kad ji negavo eksporto deklaracijos kartu su išvykimo muitinės įstaigos pažyma, patvirtinančia eksportą, muitinė keturiais 2000 m. birželio 23 d. sprendimais pareikalavo grąžinti eksporto grąžinamąsias išmokas, kurias ji buvo iš anksto pervedusi ieškovei pagrindinėje byloje, su 20 % priemoka, nurodydama, kad ieškovė pagrindinėje byloje per šešiasdešimties dienų terminą, nustatytą Reglamento Nr. 3665/87 4 straipsnio 1 dalyje, neįrodė prekių eksporto iš Bendrijos muitų teritorijos pateikdama eksporto deklaraciją, kuri patvirtina eksportą.

17 Vykstant skundo dėl šių sprendimų nagrinėjimo procedūrai *Bonn Fleisch*, be kita ko, tvirtino, kad eksporto deklaracija vidinėmis muitinės administracijos priemonėmis buvo automatiškai persiųsta į *Hauptzollamt*. Reglamentas Nr. 3665/87 nenumato eksportuotojui pareigos pateikti šiai institucijai eksporto deklaraciją. Bet kuriuo atveju *Bonn Fleisch* daro nuorodą į 2000 m. lapkričio 2 d. *Hauptzollamt Stralsund* (Centrinė Štralzundo muitinė) laišką, pagal kurį *Hauptzollamt* skirtą eksporto deklaracijos kopiją *Zollamt Mukran* (Mukrano muitinė) išsiuntė paštu.

18 Remiantis Teisingumo Teismui per žodinį procesą pateikta informacija, ši eksporto deklaracijos kopija buvo išsiųsta *Hauptzollamt* per dvylikos mėnesių terminą, numatytą Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 2 dalyje. Tačiau jos nėra šios įstaigos administracinėje byloje dėl to, kad arba ji jos negavo, arba pametė.

19 *Bonn Fleisch* 2000 m. lapkričio 2 d. laišku nurodė, kad 1998 m. liepos 13 d., t. y. per dvylikos mėnesių terminą, kaip tai numato Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 2 dalis, ji laišku išsiuntė *Hauptzollamt* gabenimo dokumentą ir Rusijos importo dokumentą. Ji tvirtina, kad šių dokumentų pateikimas netiesiogiai reiškia, kad tuo atveju, jei *Hauptzollamt* vedamoje byloje nėra eksporto deklaracijos, prašoma, kad šie dokumentai būtų laikomi prekių eksporto iš Bendrijos muitų teritorijos įrodymu.

20 Šiame 2000 m. lapkričio 2 d. laiške *Bonn Fleisch* taip pat paprašė, šiuo atveju tiesiogiai, kad gabenimo dokumentas ir Rusijos importo dokumentas, kuriuos ji išsiuntė *Hauptzollamt* 1998 m. liepos 13 d. laišku, būtų pripažinti lygiaverčiais Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 3 dalies prasme.

21 Remdamasi Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 5 dalimi, 2001 m. gruodžio 13 d. sprendimu *Hauptzollamt* šį prašymą atmetė kaip pavėluotą. Be to, ji nurodė, kad *Bonn Fleisch* 1998 m. liepos 13 d. laiškas negalėjo būti laikomas prašymu laikyti persiųstus dokumentus lygiaverčiais, nes tam reikia tiesioginio prašymo ir *Hauptzollamt* neturėjo teisės pripažinti dokumentus lygiaverčiais *ex officio*.

22 2003 m. kovo 20 d. *Bonn Fleisch* pateikė ieškinį *Finanzgericht Hamburg* (Hamburgo finansų teismas) dėl *Hauptzollamt* sprendimų atmesti jos skundus.

23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad tuo atveju, kai produktas, kurio atžvilgiu buvo priimta eksporto deklaracija, prieš išvežant iš

Bendrijos muitų teritorijos gabenamas Bendrijos teritorija, nepriklausančia tai valstybei narei, kurioje tokia deklaracija buvo priimta, Reglamento (EEB) Nr. 3566/92 6 straipsnis numato, kad kaip įrodymas, jog tie produktai išvežti iš Bendrijos muitų teritorijos, turi būti pateikiamas tinkamai užpildytas kontrolinio egzemplioriaus T5 originalas. Tačiau jis pastebi, kad, kalbant apie tiesioginį eksportą, kaip yra pagrindinės bylos atveju, teisės aktų leidėjas nereglamentuoja būdo, kaip turi būti įrodytas prekių eksportas už Bendrijos muitų teritorijos, ir todėl taikytina nacionalinė teisė, šiuo atveju – *Ausfuhrerstattungsverordnung* 4 straipsnio 1 dalis.

24 Šiuo požiūriu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, kad, remiantis Reglamento Nr. 800/1999, kuris pakeitė Reglamentą Nr. 3665/87, 49 straipsnio 3 dalies pirmąja pastraipa, jeigu kontrolinis egzempliorius T5 arba, kai tinka, nacionalinis dokumentas, įrodantis, kad produktai buvo išvežti iš Bendrijos muitų teritorijos, per tris mėnesius nuo jų išdavimo dienos negrąžinami muitinei, iš kurios produktai buvo išvežti, arba centrinei institucijai dėl priežasčių, nepriklausančių nuo eksportuotojo, šis gali pateikti kompetentingai agentūrai pagrįstą paraišką, kad kiti dokumentai būtų laikomi lygiaverčiais. Atsižvelgiant į tai, kad Reglamente Nr. 800/1999 tik siekiant aiškumo buvo kitaip performuluota Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 3 dalis, nacionalinio teismo nuomone, nėra pagrindo sureikšminti aplinkybės, kad pastaroji nuostata mini tik kontrolinį egzempliorių T5, o ne nacionalinį dokumentą, įrodantį, kad prekės buvo išvežtos iš Bendrijos muitų teritorijos.

25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad pagrindinė byla pasižymi tuo, kad, nors Reglamento Nr. 3665/87 4 straipsnyje numatyta eksporto deklaracija nebuvo grąžinta *Hauptzollamt* per dvylikos mėnesių terminą, kurį numato šio reglamento 47 straipsnio 2 dalis, *Bonn Fleisch* per paminėtą terminą vis dėlto persiuntė *Hauptzollamt* gabenimo dokumentą ir Rusijos importo dokumentą. Šie dokumentai yra lygiaverčiai įrodymai Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 3 dalies prasme. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad, esant tam tikroms specifinėms detaliau aptartinoms aplinkybėms, kompetentinga įstaiga gali pripažinti dokumentus lygiaverčiais *ex officio*. Tai, kad, remiantis Reglamento Nr. 3665/87 konstatuojamosiomis dalimis,

jo 47 straipsnio 3 dalis buvo įtraukta į reglamentą dėl eksportuotojų interesų, liudytų tokio aiškinimo naudai. Su bendros rinkos organizavimo tikslais būtų sunkiai suderinamas atsisakymas išmokėti grąžinamąsias išmokas arba grąžinti užstatus remiantis motyvu, kad nebuvo atliktas paprastas formalumas, t. y. nebuvo pateiktas prašymas dokumentus laikyti lygiaverčiais.

26 Dėl klausimo, ar prašymas dokumentus laikyti lygiaverčiais gali būti pateiktas konkliudentiniais veiksmais arba netiesiogiai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažįsta, kad pareiga pateikti tiesioginį prašymą palengvintų kompetentingai institucijai patikrinti termino laikymąsi. Tačiau tai, ar prašymas dokumentus laikyti lygiaverčiais tikrai buvo pateiktas per numatytą terminą, galima patikimai patikrinti, net jei šis prašymas yra pateiktas konkliudentiniais veiksmais arba netiesiogiai, nes prašymą laikyti dokumentus lygiaverčiais eksportuotojas kompetentingai institucijai turi pateikti bet kokia forma. Svarbu tik žinoti, ar eksportuotojo valia įrodyti, kad prekė buvo tinkamai eksportuota iš Bendrijos muitų teritorijos, akivaizdžiai išplaukia iš skirtingų šiuo atveju numatytų aplinkybių.

27 Manydamas, kad jo nagrinėjama byla kelia Bendrijos teisės išaiškinimo klausimus, *Finanzgericht Hamburg* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius du prejudicinius klausimus:

„1) Ar kompetentinga tarnyba taip pat ir *ex officio* turi teisę ir pareigą laikyti lygiaverčiais kitus dokumentus pagal Reglamento Nr. 3665/871 47 straipsnio 3 dalį?

2) Ar prašymas laikyti lygiaverčiais kitus dokumentus pagal Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 3 dalį gali būti taip pat pateikiamas konkliudentiniais veiksmais ar netiesiogiai?“

Dėl prejudicinių klausimų

28 Savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar už grąžinamąsias išmokas atsakingas nacionalinė įstaiga gali ar privalo *ex officio* nagrinėti dokumentų lygiavertiškumą taikydama Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 3 dalį ir ar pagal šią nuostatą pateiktas prašymas dokumentus laikyti lygiaverčiais gali būti paduotas konkliudentiniais veiksmais.

29 Reglamentas Nr. 3665/87, kurio vienas iš tikslų yra kovoti su pažeidimas ir sukčiavimu grąžinamųjų eksporto išmokų srityje, numato materialines ir procesines normas, susijusias su grąžinamosiomis eksporto išmokomis (žr. 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Käserei Champignon Hofmeister*, C-210/00, Rink. p. I-6453, 60 punktą ir 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Käserei Champignon Hofmeister*, C-385/03, Rink. p. I-2997, 26 punktą).

30 Reglamento Nr. 3665/87 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta materialinė norma numato, kad grąžinamoji išmoka mokama tik pateikus įrodymus, kad produktai, įrašyti į priimtas eksporto deklaracijas, iš Bendrijos muitų teritorijos per 60 dienų nuo deklaracijos priėmimo buvo išvežti nepakitusios būsenos. Nesant tokių įrodymų, grąžinamoji išmoka nemokama.

31 Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnis, esantis 4 skirsnyje „Grąžinamosios išmokos mokėjimo tvarka“, išvardija procesines normas, kurias eksportuotojas turi įgyvendinti norėdamas, kad būtų išmokėta grąžinamoji išmoka.

32 Šios nuostatos 3 dalis numato, kad, jei 6 straipsnyje minimas kontrolinis egzempliorius T5 per tris mėnesius nuo jo išdavimo dėl nuo eksportuotojo nepriklausančių priežasčių negrąžinamas prekių išgabenimo šalies muitinės įstaigai arba atitinkamai centrinei institucijai, eksportuotojas atsakingajai institucijai gali pateikti motyvuotą prašymą, kad kiti dokumentai būtų laikomi lygiaverčiais. Šiuo prašymu eksportuotojas pateikia lygiaverčius įrodymus, patvirtinančius, kad aptariami produktai buvo išvežti iš Bendrijos muitų teritorijos, kaip to reikalauja Reglamento Nr. 3665/87 4 straipsnis.

33 Tačiau iš Reglamento Nr. 3665/87 6 straipsnio teksto, į kurį daroma nuoroda šio reglamento 47 straipsnio 3 dalyje, išplaukia, jog įrodant, kad produktai išgabenti iš Bendrijos muitų teritorijos, kontrolinis egzempliorius T5 pateikiamas, tik jei produktai, dėl kurių buvo priimta muitinės deklaracija, prieš išgabenimą iš Bendrijos muitų teritorijos gabenami Bendrijos teritorija, nepriklausančia tai valstybei narei, kurioje tokia deklaracija buvo priimta.

34 Iš to išplaukia, kad, kaip teisingai teigė Komisija, Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 3 dalis netaikytina tiesioginiam produktų eksportui, kuris nagrinėjamas pagrindinėje byloje. Ši nuostata netaikoma prašymams dokumentus pripažinti lygiaverčiais, pateiktiems praradus nacionalinį dokumentą, tiesioginio eksporto atveju įrodantį, kad aptariami produktai buvo išvežti iš Bendrijos muitų teritorijos.

35 Ši Reglamento Nr. 3665/87 nuostata taikoma tik netiesioginiam eksportui, apie kurį kalbama reglamento 6 straipsnyje. Reglamentas Nr. 800/1999 aiškiai numato, kad prašymas dokumentus laikyti lygiaverčiais gali būti pateiktas, kai kontrolinis egzempliorius T5 netiesioginio eksporto atveju arba, kai tinka, nacionalinis dokumentas, įrodantis prekių išvežimą iš Bendrijos muitų teritorijos tiesioginio eksporto atveju, per tris mėnesius nuo jo išdavimo negrąžinami muitinei, iš kurios produktai buvo išvežti, arba centrinei institucijai.

36 Tačiau šis reglamentas taikomas tik nuo 1999 m. liepos 1 d., todėl Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 3 dalis ir toliau taikoma tokiems eksporto atvejams, dėl kurių, kaip yra pagrindinėje byloje, eksporto deklaracijos buvo priimtos iki šios datos.

37 Nesant Bendrijos teisės aktų, tiesioginio eksporto atžvilgiu patikslinančių dokumentus, kuriuos eksportuotojas turi pateikti įrodydamas, kad prekės, dėl kurių buvo priimta eksporto deklaracija, buvo išvežtos iš Bendrijos muitų teritorijos, valstybės narės privalo nustatyti, kokį dokumentą eksportuotojas turi pateikti, pagrįsdamas prašymą išmokėti grąžinamąsias išmokas.

38 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos išplaukia, kad Vokietijos teisėje, remiantis *Ausfuhrerstattungsverordnung* 4 straipsnio 1 dalimi, patvirtinimą, kad prekių siunta buvo išgabenta iš Bendrijos muitų teritorijos, eksporto deklaracijoje grąžinamosioms išmokoms gauti pateikia išvykimo muitinės įstaiga šio nutarimo taikymo teritorijoje.

39 Remiantis Teisingumo Teismo turima informacija, ši teisės norma bent jau tiesiogiai nenumato eksportuotojui galimybės pateikti lygiaverčius įrodymus norint gauti grąžinamąją išmoką.

40 Tačiau gero Bendrijos grąžinamųjų išmokų mokėjimo sistemos funkcionavimo reikalavimas neleidžia valstybėms narėms kelti pavojaus nei Reglamentu Nr. 3665/87 keliamiems tikslams, nei Bendrijos teisės principams, visų pirma proporcingumo principui.

41 Nors tiesioginio eksporto atveju, nesant Bendrijos teisės aktų šiuo klausimu, procedūros normų, kuriomis siekiama užtikrinti asmenų teisių, išplaukiančių iš Bendrijos teisės, apsaugą, įgyvendinimo būdus pagal valstybių narių proceso autonomijos principą turi nustatyti jų nacionalinė teisė, vis dėlto jos negali būti mažiau palankios negu tos, kurios reglamentuoja panašias situacijas valstybės viduje (lygiavertiškumo principas), ir dėl jų neturi būti neįmanoma ar nepagrįstai sunku naudotis Bendrijos teisėje įtvirtintomis teisėmis (veiksmingumo principas) (žr., be kita ko, 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Van Schijndel et van Veen*, C-430/93 ir C-431/93, Rink. p. I-4705, 17 punktą ir 2006 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Marrosu ir Sardino*, C-53/04, Rink. p. I-7213, 52 punktą).

42 Esant šioms aplinkybėms, už eksporto grąžinamąsias išmokas atsakinga nacionalinė institucija, gavusi bylą, kokia yra pagrindinėje byloje, kurioje nacionalinis dokumentas, patvirtinantis, kad aptariami produktai buvo išvežti iš Bendrijos muitų teritorijos, negali būti pateiktas dėl nuo eksportuotojo nepriklausančių priežasčių, vis dėlto turi *ex officio* įvertinti eksportuotojo pateiktos informacijos arba dokumentų pakankamumą Reglamento Nr. 3665/87 struktūros, prasmės ir tikslo atžvilgiu.

43 Dėl paminėto reglamento tikslo, kaip tai išplaukia iš keturiasdešimt devintos konstatuojamosios dalies (penkiasdešimta konstatuojamoji dalis tekste vokiečių kalba) bei iš 47 straipsnio 3 dalies, yra akivaizdu, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas tam tikromis aplinkybėmis norėjo suteikti eksportuotojui galimybę įrodyti prekių išvežimą iš Bendrijos muitų teritorijos lygiaverčiais įrodymais.

44 Numatydamas tam tikrą procedūros taisyklių, taikytinų įrodymams, kuriuos eksportuotojas turi pateikti siekdamas, kad būtų išmokėtos grąžinamosios išmokos, lankstumą, Reglamentas Nr. 3665/87 atsižvelgia į tai, kad eksportuotojai rizikuoja susidurti su sunkumais gauti muitinės dokumentus iš kompetentingų įstaigų, kurių atžvilgiu jie neturi jokių spaudimo priemonių (šiuo klausimu žr. 2003 m. birželio

19 d. Sprendimo *Eribrand*, C-467/01, Rink. p. I-6471, 41 punktą), ir į tai, kad kartais už dokumentų, kurių reikalauja paminėtas reglamentas grąžinamosioms išmokoms gauti, praradimą ar dingimą atsakingos paminėtos įstaigos.

45 Kaip išplaukia iš šio sprendimo 18 punkto, akivaizdu, kad už eksporto deklaracijos, kurios reikalauja Vokietijos teisės aktai norint įrodyti, kad aptariami produktai buvo išvežti iš Bendrijos muitų teritorijos, praradimą ar dingimą *Bonn Fleisch* neatsakinga.

46 Iš Reglamento Nr. 3665/87 ir visų pirma iš jo 47 straipsnio struktūros ir prasmės taip pat išplaukia, kad juo iš apdairaus eksportuotojo nesiekiama automatiškai atimti teisės į grąžinamąsias išmokas, kurias numato Bendrijos teisės aktai, jei jis, nors ir dedamas visas reikiamas pastangas, negali pateikti išmokai reikalaujamų dokumentų dėl to, kad buvo prarasti paminėti dokumentai dėl nuo jo nepriklausančių aplinkybių (dėl Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 4 dalies pagal analogiją žr. 1999 m. sausio 21 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-54/95, Rink. p. I-35, 148 punktą).

47 Todėl, jei buvo pateiktas prašymas išmokėti eksporto išmokas remiantis Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 1 dalimi ir dėl nuo eksportuotojo nepriklausančių aplinkybių negali būti pateiktas nacionalinis eksporto dokumentas, įrodantis, kad aptariami produktai buvo išvežti iš Bendrijos muitų teritorijos, už eksporto grąžinamąsias išmokas atsakinga nacionalinė įstaiga, remiantis Reglamentu Nr. 3665/87 siekiamais tikslais, turi *ex officio* atsižvelgti į lygiaverčius įrodymus ir į konkliudentiniais veiksmais pateiktus prašymus dokumentus laikyti lygiaverčiais.

48 Tačiau šių įrodymų, kurie, remiantis Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 3 dalimi, gali apimti tiek gabenimo dokumentą, tiek *Bonn Fleisch* pagrindinėje byloje nurodytos trečiosios valstybės importo dokumentą, turi pakakti kontrolei pagal nacionalinės teisės nustatytus reikalavimus, jeigu jie neprieštarauja Bendrijos teisės prasmei ir veiksmingumui (šiuo klausimu dėl 1994 m. gegužės 30 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1222/94, nustatančio bendras išsamias eksporto grąžinamųjų išmokų už tam tikrų žemės ūkio produktų, eksportuojamų kaip į Sutarties II priedą neįtrauktos prekės, skyrimo sistemos taikymo taisykles ir tokių grąžinamųjų išmokų sumos nustatymo kriterijus (OL L 136, p. 5), iš dalies pakeisto 1996 m. vasario 7 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 229/96 (OL L 30, p. 24), žr. 2006 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Heinrich Schulze*, C-120/05, Rink. p. I-10717, 26 punktą).

49 Reikia taip pat priminti, kad paprastai, remiantis Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 2 dalimi, šiuos lygiaverčius įrodymus, kaip ir bet kuriuos kitus bylos dokumentus, reikalingus grąžinamosios išmokos mokėjimui arba užstato grąžinimui, išskyrus *force majeure* aplinkybes, reikia pateikti per dvylika mėnesių nuo eksporto deklaracijos pateikimo.

50 Tačiau, jei dėl lygiaverčių įrodymų pateikimo termino pasibaigimo kaltos kompetentingos nacionalinės įstaigos, nes produktų išvežimą iš Bendrijos muitų teritorijos įrodantis nacionalinis dokumentas buvo prarastas ar dingo dėl jų kaltės, jos negali remtis šiuo dvylikos mėnesių terminu prieš apdairų eksportuotoją.

51 Esant šioms aplinkybėms, į prejudicinius klausimus reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 3 dalis netaikytina tiesioginiam produktų eksportui.

Tačiau, jei dėl nuo eksportuotojo nepriklausančių aplinkybių negali būti pateiktas nacionalinis eksporto dokumentas, įrodantis, kad prekės buvo išvežtos iš Bendrijos muitų teritorijos, už eksporto grąžinamąsias išmokas atsakinga nacionalinė įstaiga, remiantis Reglamentu Nr. 3665/87 siekiamais tikslais, turi *ex officio* atsižvelgti į lygiaverčius įrodymus ir į konkliudentiniais veiksmais pateiktus prašymus kitus dokumentus laikyti lygiaverčiais. Vis dėlto šių įrodymų turi pakakti kontrolei pagal nacionalinės teisės nustatytus reikalavimus, jeigu jie neprieštarauja Bendrijos teisės prasmei ir veiksmingumui.

Jei dėl lygiaverčių įrodymų pateikimo termino pasibaigimo kaltos kompetentingos nacionalinės įstaigos, jos negali remtis Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 2 dalyje numatytu dvylikos mėnesių terminu prieš apdairų eksportuotoją.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 3665/87, nustatančio išsamias bendrąsias grąžinamųjų išmokų už žemės ūkio produktus sistemos

taikymo taisykles, iš dalies pakeisto 1994 m. gruodžio 5 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2955/94, 47 straipsnio 3 dalis netaikoma tiesioginiam produktų eksportui.

Tačiau, jei dėl nuo eksportuotojo nepriklausančių aplinkybių negali būti pateiktas nacionalinis eksporto dokumentas, įrodantis, kad prekės buvo išvežtos iš Bendrijos muitų teritorijos, už eksporto grąžinamąsias išmokas atsakinga nacionalinė įstaiga, remiantis Reglamentu Nr. 3665/87, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 2955/94, siekiamais tikslais, turi *ex officio* atsižvelgti į lygiaverčius įrodymus ir į konkliudentiniais veiksmais pateiktus prašymus kitus dokumentus laikyti lygiaverčiais. Vis dėlto šių įrodymų turi pakakti kontrolei pagal nacionalinės teisės nustatytus reikalavimus, jeigu jie neprieštarauja Bendrijos teisės prasmei ir veiksmingumui.

Jei dėl lygiaverčių įrodymų pateikimo termino pasibaigimo kaltos kompetentingos nacionalinės įstaigos, jos negali remtis Reglamento Nr. 3665/87, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 2955/94, 47 straipsnio 2 dalyje numatytu dvylikos mėnesių terminu prieš apdairų eksportuotoją.

Parašai.